

En predikan på festen för Vår Fru av Berget Karmel - 16 juli

Av Anders Arborelius OCD

I evangeliet i dag, på Vår Fru av Berget Karmels högtid, säger Jesus på korset till sin älsklingslärjunge, Johannes: "Där är din mor" och till Maria: "Där är din son." Och eftersom var och en av oss är en Jesu älsklingslärjunge får vi tro att dessa ord gäller oss alla. Jesus kan det som inte vi kan: ha förkärlek för var och en, älska varje människa som om hon vore den enda. Som tecken på denna förkärlek ger han var och en det käraste han har: sin mor.

Det är denna stora gåva, denna nådegåva, som Jesus har gett i arv till alla sina älsklingslärjungar, som också är Karmels speciella karism och nådegåva. Karmel och Maria är liksom synonymter. Helt oskiljaktiga. Utan Maria är Karmel ingenting. I Karmel är allt färgat av Maria. Allt talar om henne. Allt utandas hennes stilla och försynta, i sanning moderliga närvaro och omsorg. Den holländske karmeliten, den salige Titus Brandsma, död som martyr under Hitler-tiden, sade att kärnan i Karmels syn på Maria är hennes gudomliga moderskap.

Och i det avseendet är Karmel högst ekumeniskt, för alla kristna, vilken kyrka eller vilket samfund de än tillhör, bejakar att Jungfru Maria är Guds moder, att hon fick föda Jesus Kristus till världen, han som är sann Gud och sann människa, allas Frälsare. Marias stora värdighet ligger i detta oerhörda att Gud väljer att låta sig födas som människa av henne. Luther säger därför: "Något större kan ingen säga om henne eller till henne, om man än hade så många tungor som det finns löv på träden, grässtrån på ängen, stjärnor på himlen eller sandkorn i havet".

Detta gudomliga moderskap är idel nåd, en oförtjänt nådegåva från Gud. Men varje nåd måste tas emot och bejakas, också denna den största av nådegåvor. Bernhard av Clairvaux skildrar i en berömd text hur hela skapelsen liksom håller andan och väntar på Marias svar, när ängeln kommer till henne vid bebådelsen. Marias oförbehållsamma ja till Fadern är det största uttrycket för människans värdighet inför Gud. Han älskar ju oss så att säga som vår jämlike: han vill inte tvinga sig på oss utan ber oss ödmjukt om vårt ja.

Detta ja, detta amen är kärnan i vårt gudsförhållande, i vår bön. Vi kan säga att hela Karmels bön och mystik inte är något annat än ett eko av det ja som Maria uttalade en gång för alla, på allas vägnar och för allas skull till det som Gud ville göra med henne och hela mänskligheten i Jesus Kristus.

Marias universella moderskap pekar alltid tillbaka på hennes Son. Hon vill bara illustrera och illuminera Jesus för oss. Hon vill bara inspirera oss att se på honom, att gå med honom, att följa efter honom. Och eftersom hon är både hans och vår moder, har hon de bästa förutsättningar att hjälpa oss. Dagens evangelium visar oss att Jesus lämnar efter sig sin mor och gör henne till vår mor.

Hon utgör en levande påminnelse om honom och allt vad han vill göra med oss. Hon upprepar ständigt det som hon redan sade i Kana: ”Gör det som han säger åt er”. Både i Kana och på Golgota är det Jesus som står i centrum. Maria visar oss bara hur vi skall närma oss honom: både i sorg och glädje kan hon få oss att se på Jesus, både i bön och arbete, ja, i liv och död.

Hela Karmels budskap ligger i att vi får delta i Marias totala bejakelse av Jesus och allt vad Gud vill ge oss i honom. Vår Fru av Berget Karmel, som dagens högtid heter, talar om Maria som vår Fru och Moder som hjälper oss att gå till ”det berg som Kristus är” (liturgin). I Bibeln är berget alltid en symbol för mötet med Guds mysterium, men denne otillgänglige Gud har också gjort sig till ett litet, försvarslöst barn i Marias sköte, ett barn som vädjar om vår kärleks ja tillsammans med de otaliga barn, födda som ofödda, som väntar på vår kärlek. Genom att bli människa har Gud identifierat sig totalt med vart och ett av dessa barn.

Marias moderskap får genom Guds människoblivande universella dimensioner. I Karmel symboliseras detta av skapularet. Detta tygstycke eller denna lilla medalj är ett tecken på Marias beskydd. Hon som en gång fick föda och vårda Guds Son vill ge varje människa samma kärleksfulla vård. Och många har kanske ingen annan mor att gå till? Jag glömmer själv aldrig hur en trasig, halvnaken pojke kom in i sakristian i vår kyrka i Guyaquil och bad att få ta emot skapularet. Även hos oss i välfärdssverige finns det många som är moderlösa. Det har sagts att vi lever i ett faderlöst samhälle, men i dag är detta samhälle ofta också moderlöst. Vad som är värst kan man diskutera.

Karmels karism är att få delta i Marias universella moderskap. Karmelitnunnorna vill genom sitt liv speciellt efterfölja Marias fördolda liv i Nasaret. Med hennes blick vill de se på Jesus; det är det som är deras bön. Med hennes blick ser de också på människorna; det är deras förbön. Bön och förbön, mystik och apostolat smälter liksom samman för dem. I allt går de med Maria till Jesus och vill dra med sig alla med Maria till Jesus.